

**Totivs Ivris Canonici Compendivm, Siue, Brevis Svmma In
Qvinque Libros Decretalivm Sacri Concilii Tridentini
Decretis Accommodata**

In Qva Ivris Canonici Primæ Institutviones, seu Elementa ita traduntur, vt plurima breuiter ac decisiuè explicentur, & Canonum, Glossarum, ac Doctorum receptorum auctoritate communiuntur ...

Axel, Johannes Honorius van

Coloniae Agrippinae, 1656

De corpore vitiatis ordinandis vel non. Titulus XX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61552](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61552)

liorum præsentium. *Anchar. in d. c. 1. in 5. not. hoc tit.* Obligati ex ꝑ procuracione vnitis negotij, *Zab. in c. vnico hoc tit. q. 8. in fine & ibi Can.* aut ex causâ mutui, vel simili, non prohibentur ordinari, *Anchar. in cap. 3. in 3. notab. in fine hoc tit. l. rescripto in princip. vers. ceterum ff. de mun. & honor.* Obligatus ad ꝑ ratiocinia, perseuerans in officio sæcularium personarum, non miserabilium, non potest ordinari, *c. 1. §. conductores c. 2. & c. sed nec procuraciones ne cleric. vel monach. 21. quest. 3. in summa & c. 1. & 2.* si verò persona, cuius administrationem gerit, sit ecclesiastica, vel sæcularis & miserabilis, vt pupillus, vidua, cæcus, tunc poterit ordinari, *c. peruenit 86. dist. c. iudicatum 89. dist. c. in noua 16 quest. 7.* quia omnes ecclesiastici ad tutelam miserabilium personarum tenentur, *d. c. peruenit & ibi glos. pen. c. 1. & c. episcopus gubernationem 88. dist.* Põst depositam ꝑ administrationem, si publica sint ratiocinia, ordinari non potest antè redditam rationem, *l. officiales C. de episcop. & cleric. l. rescripto in princ. vers. debitores ff. de mur. & honor. l. fin. C. de debit. ciuit. lib. xj. nisi pignora aut fideiussores idoneos dederit, d. l. rescripto in princ. vers. debitores l. 1. C. de debit. ciuit. lib. xj. & ibi glos. & DD.* quia obligatus reipublicæ ex administratione repellitur ab honore: si verò sint priuata ꝑ ratiocinia, & nulla sibi moueatur quæstio, tunc poterit ordinari, *c. primo, hoc tit. c. magnus 53. dist.* si illi mora sit, aut moueatur quæstio in ipsâ promotione, siquidem de dolo, aut perfidiâ, non debet ordinari antè finem litis, *arg. & illud 23. distinct. l. reum C. de procur. & potest præfiniri certum tempus, intrâ quod causa decidatur, l. tisi a ff. de accus. l. diffamari C. de ingen. manum c. cũ inhib. de claud. despons. c. lator. qui filii sint legit. si de culpâ tantum, poterit ordinari non obstante reclamacione eius, cuius administrationem gerit, quia lis su o morte decurret, etiam sub eodem iudice, l.*

cum quadam de iurisd. omn. *Iud. cap. proposuisti de foro compet. late Pan. in 1. numero quarto & quinto, hoc tit. & ibidem Anch.* Administrator, contra ꝑ prohibitionem eius, cuius bona administrauit, promotus ad clericatum, non deponitur, sed bona sua cedent ei in solutum, quæ si non sufficiant, episcopus ei tenetur; quia abstulit administratori occasiõnem negociandi, & quærendi de nouo, *c. fornicari 88. distinct. gl. penult. in cap. 1. hoc tit. quam ibi approbat. Butr. numero 14. Pan. nume. 7.* item administrator promorus, satisfaciat de bonis, quæ sibi post clericatum obueniunt, vel ex opere, aut artificio, quod potest exercere absque officij sui detrimento, *c. clericus 91. dist. Zab. in c. 1. quest. hoc tit.*

De corpore vitiatu ordinandis
vel non.

Titulus XX.

S V M M A R I A.

- 1 Vitium corporis triplex, Debilitatio, mutilatio, deformitas.
- 2 Vitiati sponte in quocumque membro etiam digito repelluntur à promotione, & deiciuntur iam promoti.
- 3 Vitiati casu, qui operi licito insistebant, inuiti, vel à medicis, in minimis membris siue occultis ordinantur.
- 4 In magnis & manifestis membris indistincte non ordinantur, & deiciuntur iam promoti.
- 5 Membrum magnum quod intelligatur.
- 6 Sacerdotis qui se præcidit pena.
- 7 Cum vitiatu corpore dispensat Papa.
- 8 Epilepsia, siue morbus caducus, arreptio à damone, & qualibet elatio incurribus vexationis, impediunt promotionem ad ordines, & iam promotum suspendunt.
- 9 Non inhabitant ad simplex beneficium aut

N 3

Cane

Canonicatum in minus insigni ecclesia.

10 Non priuant beneficiis obtentis.

11 Lepra deicit inferiores prelatos, non episcopum.

QUARTO Impedimentum præstat ordinationi, corporis vitium, quod triplex est, ex debilitatione, mutilatione, deformitate. Debilitatus est qui membrum habet, sed inefficax, vt oculum cæcum, manum aridam; Mutilatus, qui aliquo membro caret, *Franc. in cap. fin. numero 2. & 3. de homicid. in 6. Pan. in c. 1. n. 8. & 9. qui clerici vel vouent.* Deformis est, qui enorme habet vitium in principalibus membris, ut in oculo, manu &c. pariens scandalum, quod multum consideratur, & relinquitur arbitrio promouentis, *c. 2. & ibi Pan. in 2. not. & c. fin. hoc tit. ratio prohibitionis est, impotentia deseruendi in diuinis, & scandalum ex deformitate proueniens. cap. presbyterum de cleric. agrot. vel debilit. c. fin. 55. dist.* Spontè ¶ vitiatum in quocumque membro, etiam digito, qui non est membrum, sed officium membri, *l. non sunt liberi & ibi gl. & DD. ff. de stat. homin. l. item offilius ff. de edil. edict. repelluntur à promotione, & deiciuntur iam promoti; quia sunt sui homicidæ, & Dei conditioni inimici, c. penitentes vers. fin. c. si quis c. hi qui c. qui partem in princ. c. si quis à medicis 2. respons. cap. si quis pro aegritudine 2. resp. 55. dist. siue indignatione aliquâ, siue iusto vel iniusto timore superati se truncauerint, cap. maritum vers. nec illum 33. distinet.* Casu vitiatum præsertim ¶ dum operi rustico, aut alteri licito curam impendunt, *c. qui partem secundo, resp. c. præcepta 55. dist. vel ab hostibus, vel à dominis inuiti, propter aegritudinè à medicis, vel se ipso, enuchus natus, promouentur, & si in clerico inuenti sunt, non abijciuntur, c. qui partem vers. fin. c. si quis à medicis in princ. & si me c. enuchus cap. si quis pro aegritudine C. si quis in infirmitate & lator 55. dist. c. 3. & 5. hoc tit. Pan. in c.*

fin. hoc tit. de cleric. agrot. vel debilit. quando sunt vitiatum in minimis membris, siue occultis, c. fin. hoc tit. c. qui partem 2. resp. c. enuchus c. præcepta 55. dist. vt si amississet digicum, c. 1. hoc. tit. excussus fuisset dens, l. cui dens ff. de edil. edict. si insitebant operi illicito non promouentur, & promoti repelluntur, c. 1. de etat. & qualit. & c. & ibi gl. fin. Pan. in c. fin. hoc tit. vt adulter, cui à marito mulieris, cum qua deprehensus fuerit, vel à iudice in pœnam virilia fuerunt amputata, Garc. de benef. part. 7. cap. 22. num. 8. & seqq. & is, qui cognouerit mulierem infectam morbo gallico, ex cuius contagione amisit membrum genitale, Garc. de benef. part. 7. c. 12. num. 16. & seqq. de misericordia & dispensatione in cæteris officijs, excepto eo, ad quod redduntur inhabiles, propter debilitatem, aut deformitatem membri, c. presbyterum & ibi Pan. & Can. de cleric. agrot. & debilit. tollerantur cap. 1. hoc tit. vitiatum in ¶ magnis, aut manifestis, in distinctè, nullo casu excepto, c. si euangelica vers. nam illi 55. distinet cap. non considat 50. dist. Garc. de benef. part. 7. cap. 12. in princ. & n. 22. & 29. & seqq. non promouentur, & deiciuntur promoti, d. cap. præcepta 5. fin. & 55. dist. c. si euang. eadem, vt si casu oculum amiserit, aut ab inimicis sit eructus, d. c. præcepta 5. fin. & c. seq. 55. dist. Magnum membrum intelligo ¶ in quantitate vt manum, c. exposuisti hoc tit. priores digitos manus, propter quorum amissionem impediatur ad frangendum eucharistiam, c. presbyterum de cler. agrot. vel debilit. l. idem offilius ff. de edil. edict. ac in decore, vt oculum, nasum, c. præcepta 5. fin. c. fin. 55. dist. de benignitate canonica potest Episcopus cum eis dispensare, vt ministrent in officio, ac in illis actibus susceptorum antea ordinum, ad quos propter debilitatem, ac mutilationem non sunt redditi inhabiles, ac eis præbendas vel aliud beneficium.

ciam, cui non sit annexus ordo, ad cuius officium inhabiles sint, conferre. *Pan. in c. fin. Paulo ante finem hoc tit. c. 2. & ibi Pan. & Can. de cler. agrot. vel debilit.* Quod si credens se obsequium præstare Deo † Sacerdos fecit, sine causa, sibi virilia amputari, summo iure deponi debet, quod iniusto errore superatus seipsum absciderit, *c. si quis absciderit c. qui partem 55. dist. c. maritum 34. dist. cum nemò sit dominus membrorum suorum, l. liber homo 1. resp. ff. ad l. aquil. ex dispensatione episcopi, vel Papæ poterit officium tuum sacerdotale absque altaris ministerio exercere, & sic poterit baptizare, in extremis vngere, aquam benedicere, pœnitentiam dare & c. Missam dicere non poterit, nec secundum Hostiensem, tanquam Diaconus, aut subdiaconus accedere ad altare, *c. significavit & ibi gloss. & Host. & Can. Zab. in d. c. significavit.* tenet contra Hostiensem, quia dictus canon prohibet tantum ministrare sacerdotale officium in altari. Regulariter nulla deformitas impedit promotionem nisi sit in iure expressum, quia edictum de promovendis est prohibitorium, *c. 1. 49. dist. Zab. in c. 2. in 7. quest. hoc tit. & ibidem in 4. quest. & seqq. discutit singula corporis vitia late Bell. in c. 7. Thomas hoc tit. Dispensat † cum corpore vitiatum summus pontifex, Zab. in c. 1. in 3. not. & in c. significavit in 1. oppos. asserens ita servare Romanam curiam hoc tit. & Butr. numero octavo, & Ioann. Andr. & Pan. numero secundo, c. non confidat. 50. dist. quando supplicans est absens, tunc committitur ordinatio, ut diligenter inspiciat defectum, de quo supplicatur: si est præsens in curia, ostendit se referendario defectum huiusmodi postea relato. *Staphil. de rescript. apost. in forma brevis d. fin. numero 1. 4. c. 2. de verb. signif. in 6. & ibi not. per gloss. Franc. & Can. Pan. in c. appofusisti in fine hoc tit.***

Præterea impediunt promotionem ad ordines, & iam promotum suspendunt, faciuntque hominem irregularem † epilepsia, 8 siue morbus caducus, arreptio à dæmone, & qualibet elatio incurribus vexationis, *d. c. communiter & ibi gloss. mag. & Can. c. clerici & c. vsque adeo 33. dist. c. cum inter canonicos & ibi Can. de elect. 10. de sel. in tract. de benef. part. 3. quest. 5. col. fin.* quia si corpore lauciatum, aut debilem, nequaquam sacra contingere, lex diuina permisit, quando magis doni cælestis dispensatores esse non conuenit, (quod est deterius) mente percussos, *d. c. vsque adeo in fine 33. dist.* irregularitas autem inducit inhabilitatem ad beneficia, *c. is cui de sent. excommun. in 6. Pan. in c. cum in nostris numero 22. de concess. præb. late Rebuff. de pacifica possess. num. 226. vers. 24.* quando beneficia requirunt aliquem ordinem: præter clericatum, laborans morbo caduco, non est † ipso iure inhabilis, & collatio ipsi de huiusmodi beneficijs facta, non est ipso iure nulla; quia morbus caducus non est delictum, *Butr. in c. pen. in 3. not. hoc tit. Caputaq. decis. 236. part. 2. ab obitento † beneficio non priuant. Pan. in d. c. 10. cum nostris sub num. 22. de concess. præb. Pan. in c. ex parte num. 4. de cleric. agrot. an autem recuperata valetudine possint ministrare in suis ordinibus, vide gloss. mag. in summa 7. quest. 2. & Can. Cæteræ ægritudines non impediunt promotionem ad ordines, gloss. in d. c. communiter in cas. post. & ibi Can. 33. dist. quia non sunt vitia propriè, gloss. in l. 1. in verbo morbi & d. sit sciendum l. ob qua vita ff. de edil. edict. nec numerantur in sorte malorum, c. illa in fine 15. questione. prima, excepta † lepra, quæ deicit inferiores prælatos, non autem episcopum, *c. tua de cleric. agrot. vel debilit. & ibi post gloss. Host. & Can. præpos. in summa 7. quest. 1. in 3. & 4. & ibi Can. nec in morbo, qui vsu, ministeriumq; hominis impediatur, in ordine ad**

ad quem venit promouendus, aut corporale vitium vsque ad animum perueniat, eumque vitiet, *arg. l. 1. §. proinde §. interdum & l. ob. qua vitia ff. de edil. edict. arg. §. item propter aduersam Insti. de excus. tut.* vel dubitetur de conualescentia, *Pan. in c. cum inter el. 3. n. 2. de elect. Boick. ibidem nu. 3.* Quarto sed ad beneficia simplicia aut canonicatum, & præbendam, in minus insigni ecclesia, quæ non requirunt ordinem.

De bigamis non ordinandis.

Titulus XXI.

S V M M A R I A.

- 1 Bigami quare repelluntur ab ordinatione.
- 2 Bigamia triplex est, vera.
- 3 Interpretatiua.
- 4 Similitudinaria.
- 5 Bigami vere vel interpretatiue ordinati accipiunt characterem sed sunt nudati omni priuilegio clericali.
- 6 Prohibentur deferre habitum & tonsuram clericalem.
- 7 Bigami similitudinarie sunt priuati executione ordinum, non priuilegio clericali.
- 8 Cum Bigamis vere vel interpretatiue dispensat Papa.
- 9 Cum Bigamis similitudinarie interdum, Papa, interdum episcopus.
- 10 Episcopi ordinantis seruum, obligatum ad ratiocinia, corpore vitiatum, aut bigamum pœna.
- 11 Cum episcopo dispensat solus Papa.

QVINTO Ordinando obstat bigamia, *c. 1. hoc tit. 2. 6. dist. in summa & ibi glos. propter defectum † Sacramenti, c. debitum hoc tit. cap. arctius 2. 6. dist. aut effectum intentionis, cum opere subsecuto; diuisit enim carnem suam in plures, recedendo ab vnitate, c. nuper in fi-*

*ne c. à nobis in fine hoc tit. c. diuersis ibi quasi diuisus in duos de cleric. coniug. Anchar. in d. c. vnico sub num. 5. vers. quare hoc tit. in 6. ac propter prærogatiuam ordinum, c. vna 2. 6. dist. præsumptionem incontinentiæ, c. proposuisti 8. 2. dist. tum quia non habent frontem hortandi viduitatem & castitatem. d. c. vna 2. 6. dist. Triplex est, vera, † Interpretatiua, Similitudinaria. *summa Angel. in verbo bigamia numero secundo, & seqq. Syluest. numero tertio, & summissa communiter Garc. de benef. part. 7. cap. 6.* Vera contrahitur vno modo, quando quis successiue habuit plures legitimas vxores, & omnes cognouit, *c. acutus & c. seq. 2. 6. dist. c. debitum hoc tit. c. maritum 3. 3. dist. etiam si matrimonium nullum dicatur nam solum in hoc ponderatur, affectus cum opere subsecuto, Pan. in c. cam in apostolica sub. nu. 5. in fine de sponsal. & matr. Archid. in c. cognoscamus numero primo, 3. 4. dist. Rot. Farin. decis. 519. nu. 5. & seqq. Interpretatiua † duobus modis, quando 3* contrahit eum corrupta, & eam cognouit, *c. 1. & c. de bigamis hoc tit. d. c. maritum 2. resp. etiam si virginem habuerit concubina, & eam postea ducat in vxorem: cap. si quis de laicis c. curandum c. precipimus 3. 4. dist. c. qualis 3. 0. quasi. 5. Ioan. An. in c. tanta numero tertio, qui filij sint legis. licet. glos. in d. c. qualis & gl. fin. in c. 2. de cleric. coniug. teneat contrarium ac Pan. in c. sane el. 2. numero quarto, de cleric. coniug. & glos. in verbo contraxerunt in c. vnico de cleric. coniug. in 6. contrahens cum virgine, prius ab alio desponsata, non cognita, non est bigamus; *c. debitum hoc tit. c. presbyteri & c. fin. 3. 4. dist. secundo quando reddit debitum coniugi adulteræ, etiam si ignoret illam adulteram, aut debitum ad præceptum ecclesiæ reddat; c. si cuius & ibi gl. mag. & c. seqq. 3. 4. dist. Pan. in c. si vir. sub numero secundo, de adult. Pan. in c. 2. sub numero secundo, hoc tit. quia non quaeritur de vitio ordinandi, quo casu***